

LV6 Fo14

Arb s 164

Aktivera Kursens mål:

- ▶ Konstruera en dator mha grindar och programmera denna

Aktivera Förra veckans mål:

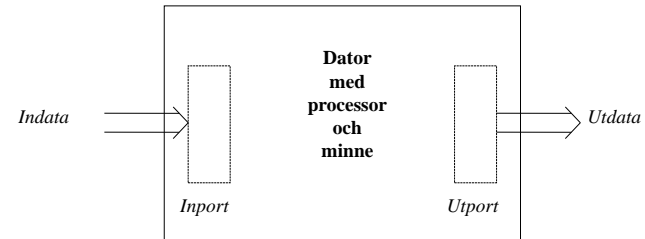
- ▶ Konstruera styrenheten
- ▶ Skriva (strukturerade) assemblerprogram för FLISP
  - ▶ Villkorliga hopp
  - ▶ Kontrollstrukturer "if then else" etc.
  - ▶ Subrutiner

Veckans mål:

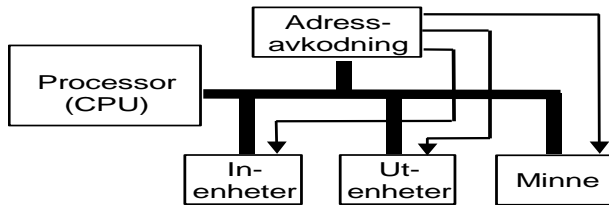
- ▶ Ansluta In- och Utportar till Flisp
- ▶ In-och utmatning
- ▶ Avbrott
- ▶ Adressavkodning
- ▶ Ansluta minnen och I/O-moduler

**Läs LITTA
Lär dig mer!**

**In och Utportar på FLISP
Hårdvara**

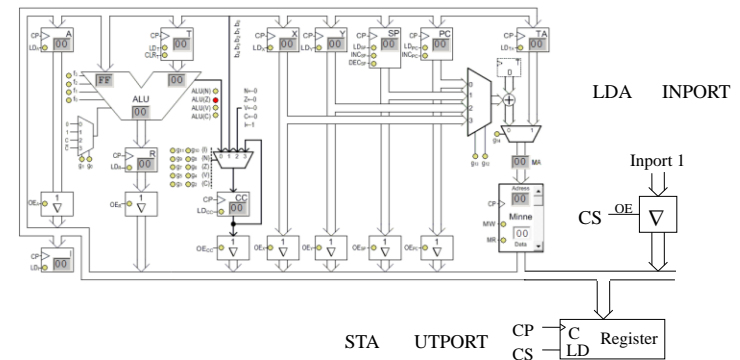
In och Utportar på FLEX

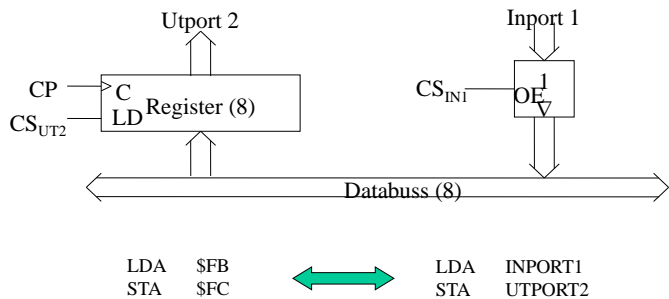
LDA	Adr	LDA	INPORT
STA	Annan Adr	STA	UTPORT

In och Utportar på FLISP

Arb s 164

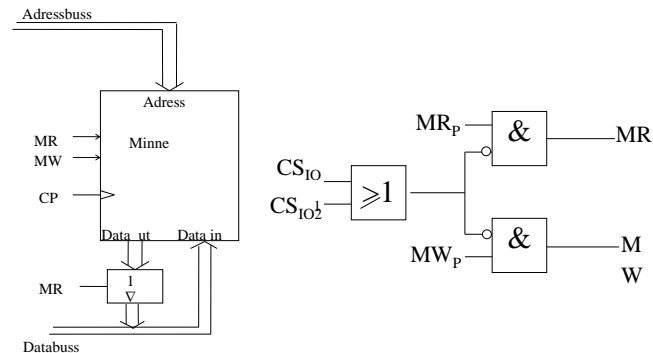
In och Utportar på FLEX

Grundläggande datorteknik OHLV6

5

In och Utportar på FLISP

Grundläggande datorteknik OHLV6

6

LV6 Fo14

Dagens mål. Du ska :

- ▶ Kunna ansluta In- och Utportar till Flisp
- ▶ **Förstå problem i samband med in-och utmatning**
  - ▶ Beskriva Villkorlig/Ovillkorlig överföring
  - ▶ Förstå enkla IO-program som utnyttjar Busy Wait / Polling - principer
- ▶ Förstå avbrott
  - ▶ Skriva mycket enkla avbrottsrutiner

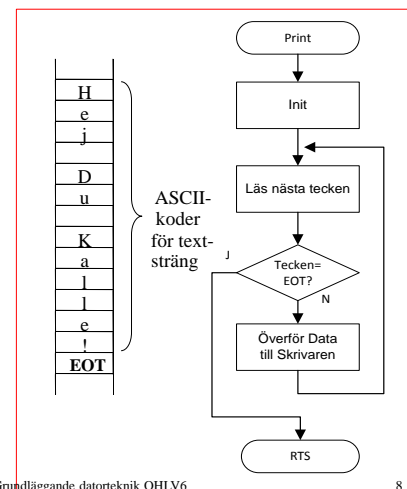
Läs lurtt!
Lär dig mere!

Grundläggande datorteknik OHLV6

7

Ett huvudprogram

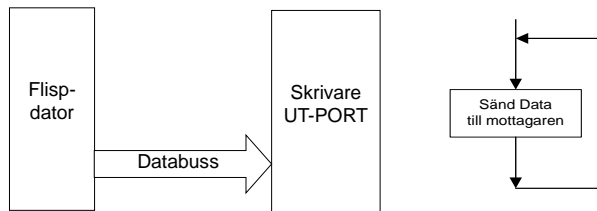
```
Huvudprogram
Main ---
    jsr Rut 1
    jsr Rut 2
    ---
    jsr Print
    ---
    jsr Rut i
    ---
    ---
bra Main
```


Grundläggande datorteknik OHLV6

8

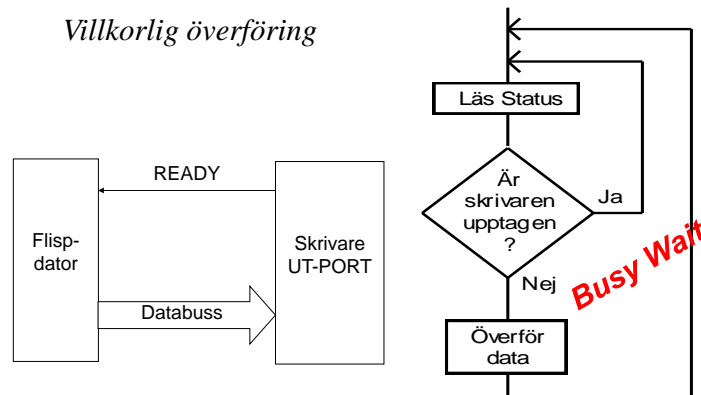
Ovillkorlig överföring

Grundläggande datorteknik OHLV6

9

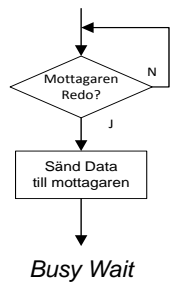
Villkorlig överföring

Grundläggande datorteknik OHLV6

10

Villkorlig överföring

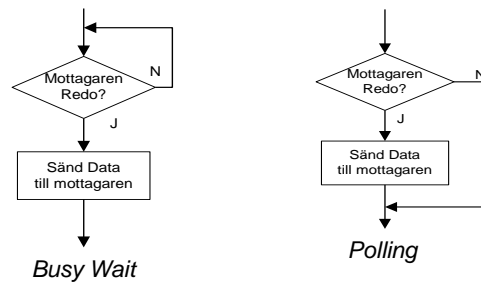


```
Huvudprogram
Main ---
  jsr Rut 1
  jsr Rut 2
  ---
  jsr Print
  ---
  jsr Rut i
  ---
  bra Main
```

Grundläggande datorteknik OHLV6

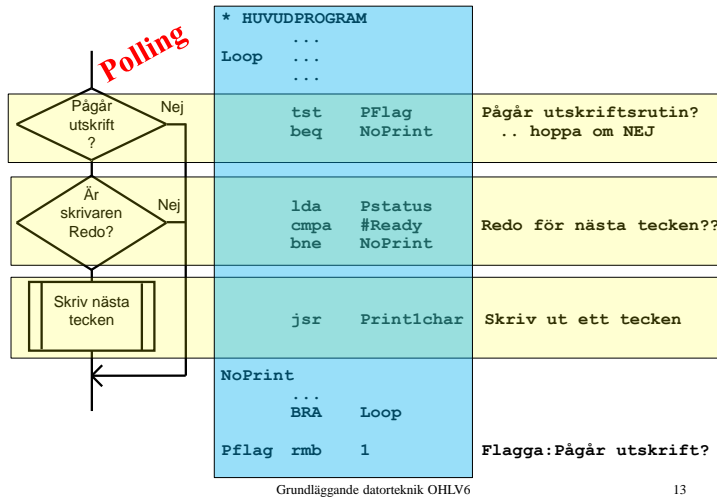
11

Villkorlig överföring

Grundläggande datorteknik OHLV6

12

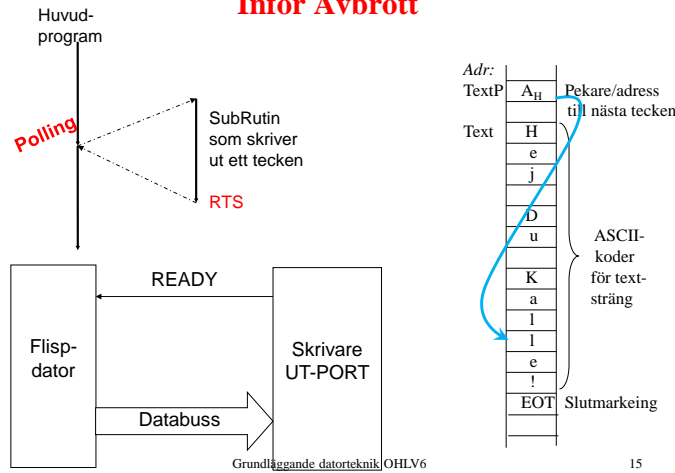
Dagens mål. Du ska :

- ▶ Kunna ansluta In- och Utportar till Flisp
- ▶ Förstå problem i samband med in-och utmatning
  - ▶ Beskriva Villkorlig/Ovillkorlig överföring
  - ▶ Förstå enkla IO-program som utnyttjar Busy Wait / Polling - principer
- ▶ **Förstå avbrott**
  - ▶ Skriva mycket enkla avbrottsrutiner

**Läs klart!
Lär dig mer!**

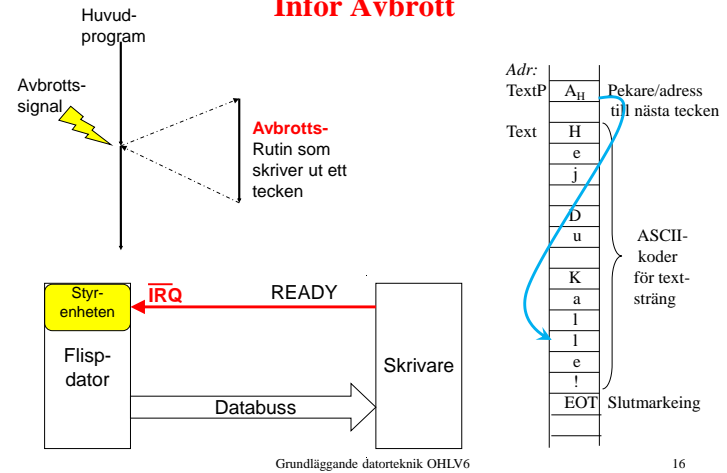
Grundläggande datorteknik OHLV6

Inför Avbrott

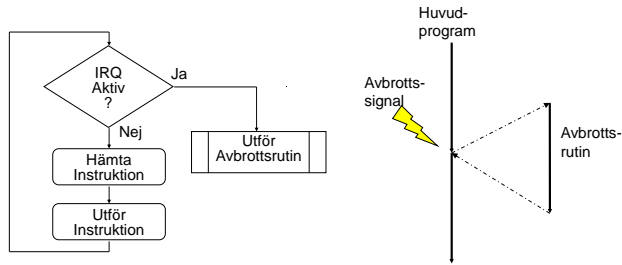
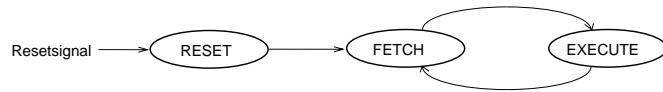
Grundläggande datorteknik OHLV6

Inför Avbrott

Grundläggande datorteknik OHLV6

Avbrott – forts. Hur jobbar processorn?

Grundläggande datorteknik OHLV6

17

Avbrott - forts

S

HITILLS:

Programmeraren (DU) bestämmer när:

JSR Printlchar   Skriv ett tecken

VID AVBROT:

Skrivaren bestämmer när:

Printlchar   Skriv ett tecken

VAD KRÄVS?

- spara undan sin PC
- starta en rutin som skriver ut *ett* tecken till skrivaren för att
- sedan återstarta huvudprogrammet

Grundläggande datorteknik OHLV6

18

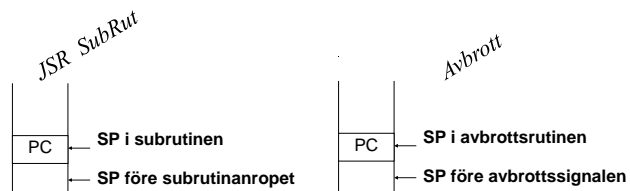
VAD KRÄVS?

Avbrott – forts.

S

1. spara undan sin PC
2. starta en rutin som skriver ut *ett* tecken till skrivaren för att
3. sedan återstarta huvudprogrammet

1) **Spara undan sitt PC** (jfr JSR SubRut)

Grundläggande datorteknik OHLV6

19

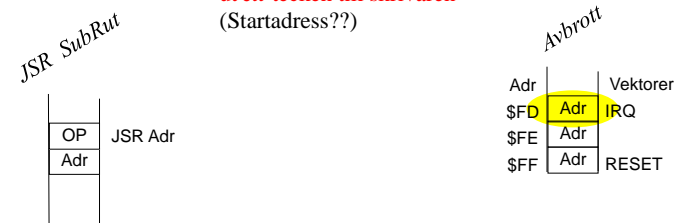
VAD KRÄVS?

Avbrott – forts.

S

1. spara undan sin PC
2. starta en rutin som skriver ut *ett* tecken till skrivaren för att
3. sedan återstarta huvudprogrammet

2) **starta upp en rutin som skriver ut *ett* tecken till skrivaren (Startadress??)**

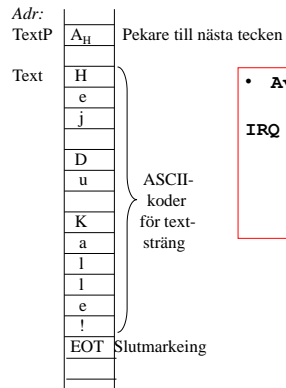

Grundläggande datorteknik OHLV6

20

Avbrott - forts

s


```

• Avbrottsrutin

IRQ  ldx  TextP  Läs pekare till nästa
      lda  ,x+   Skriv nästa tecken
      sta  Printer
      stx  TextP  Spara nya pekare
      rti
    
```

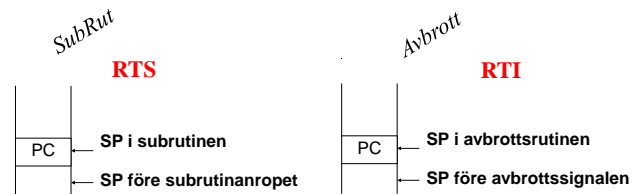
Avbrott – forts.

S

VAD KRÄVS?

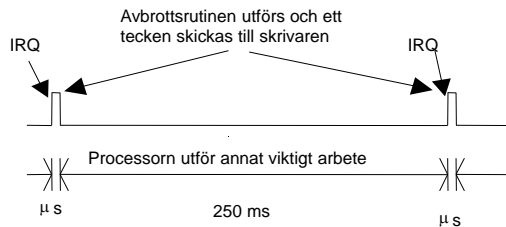
1. spara undan sin PC
2. starta en rutin som skriver ut *ett* tecken till skrivaren för att
3. sedan återstarta huvudprogrammet

3) sedan återstarta huvudprogrammet

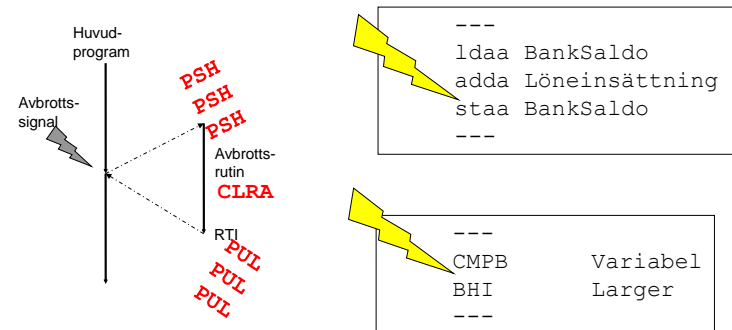

Avbrott - forts

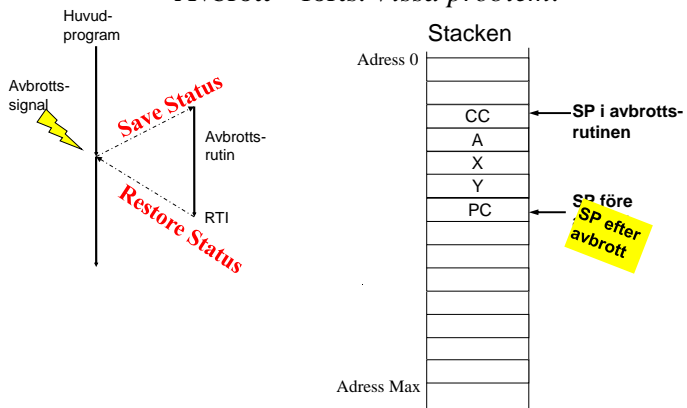
s

Avbrott – forts. Vissa problem.

Avbrott – forts. *Vissa problem.*

Grundläggande datorteknik OHLV6

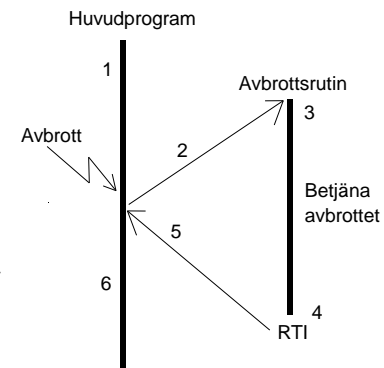
25

Avbrott – forts.

S

Vi summerar händelseförloppet vid ett avbrott.

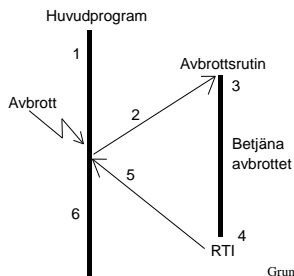
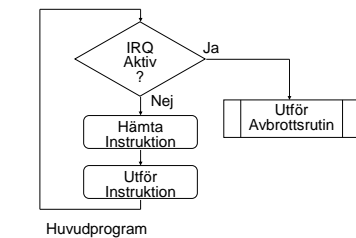
- 1) Huvudprogrammet kör
- 2) Hopp till avbrottsrutin
- 3) Save status
- 4) Hämta avbrottsvektor
- 5) Återhopp till huvudprogram
- 6) Restore status
- 7) Huvudprogrammet fortsätter

Grundläggande datorteknik OHLV6

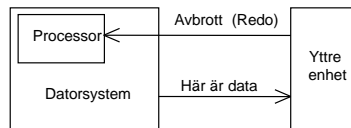
26

Avbrott – forts. *Flera problem.*

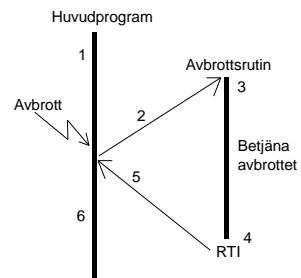
Grundläggande datorteknik OHLV6

27

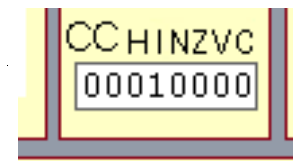

Avbrott – forts..

S32

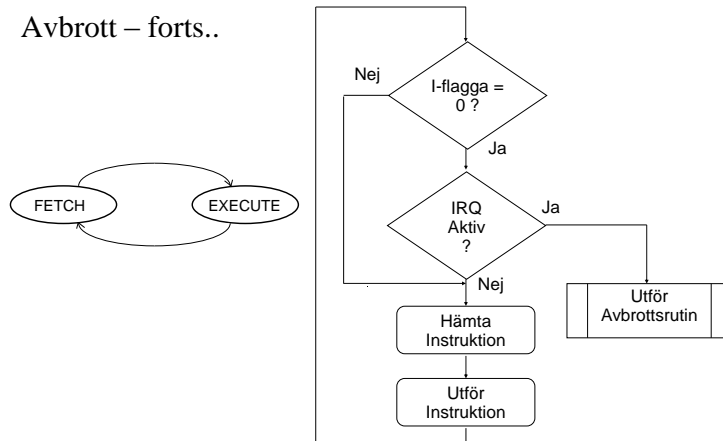
Lösning:
Ny flagga i CC-registret

Grundläggande datorteknik OHLV6

28

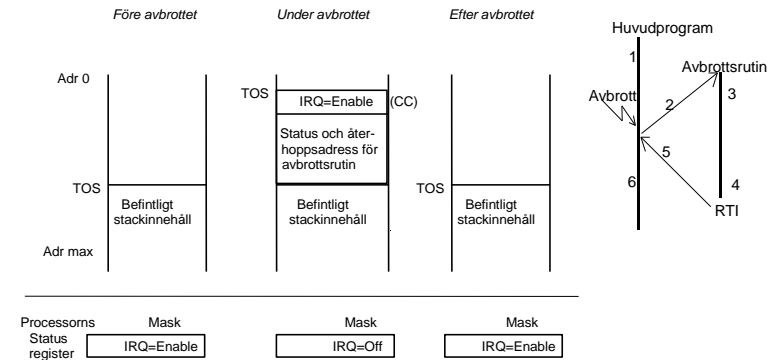
Avbrott – forts..

Grundläggande datorteknik OHLV6

29

Avbrott – forts.. Bild av stacken före, under o efter avbrott ^S

Grundläggande datorteknik OHLV6

30

LV6 Fo14

Dagens mål. Du ska :

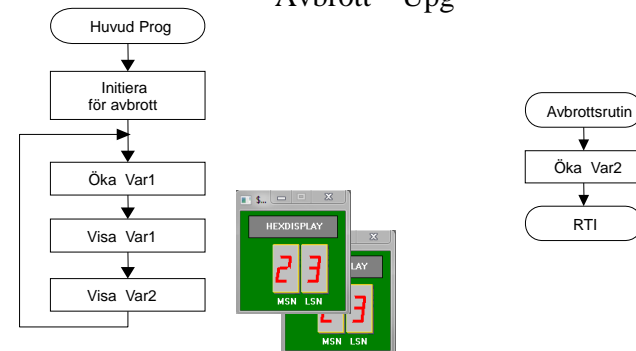
- ▶ Kunna ansluta In- och Utportar till Flisp
- ▶ Förstå problem i samband med in-och utmatning
  - ▶ Beskriva Villkorlig/Ovillkorlig överföring
  - ▶ Förstå enkla IO-program som utnyttjar Busy Wait / Polling - principer
- ▶ Förstå avbrott
  - ▶ **Skriva mycket enkla avbrottsrutiner**

**Läs lurtt!
Lär dig mere!**

Grundläggande datorteknik OHLV6

31

Avbrott – Upp

Grundläggande datorteknik OHLV6

32

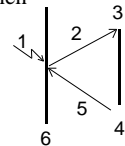
Avbrott - Sammanfattning

Begrepp:

- Avbrottsingång på processorn IRQ (Interrupt)
- I-flagga i CC-registret (Maskera avbrott, brandvägg)
- Avbrottsvektor (Startadress för avbrottsrutin)
- Save Status (Placera alla regs på stacken)
- Avbrottsrutin ("subrutin" avslutad med RTI)
- Återhopp från avbrottsrutin (RTI)
- Restore Status (Återhämta alla regs från stack)

Avbrott - Sammanfattning

1. **OM I-flaggan=0:** Processorn känner att IRQ är aktiverad och slutför utförandet av pågående instruktion.
2. Processorn sparar huvudprogrammets återhopsadress och övriga registerinnehåll på stacken, *save status*. Därefter läser processorn startadressen för avbrottsrutinen från IRQ-vektorn (från adress \$FD). Denna startadress placeras i PC. I-flaggan ETT-ställs
3. Avbrottsrutinen startas (med I-flaggan=1).
4. Avbrottsrutinen avslutas med instruktionen RTI som får processorn att utföra *restore status*, dvs registerinnehållen återställs från stacken (med gamla I=0).
5. Återhopp till huvudprogram.
6. Därmed återstartas huvudprogrammet där det blev avbrutet

Veckans mål:

- ▶ Ansluta In- och Utportar till Flisp
- ▶ In-och utmatning
- ▶ Avbrott
- ▶ Adressavkodning
- ▶ Ansluta minnen och I/O-moduler

Dagens mål: Du ska kunna....

- ▶ Skilja på olika minnestyper
- ▶ Förklara principer för olika bussprotokoll
- ▶ Förstå begreppen Timing och VM (Valid Memory Adress)
- ▶ Konstruera adressavkodningslogik ....
  - ▶ 1) Fullständig Adr Avk
  - ▶ 2) Ofullständig Adr Avk
  - ▶ Processorns adressrum

LV6 Fo15

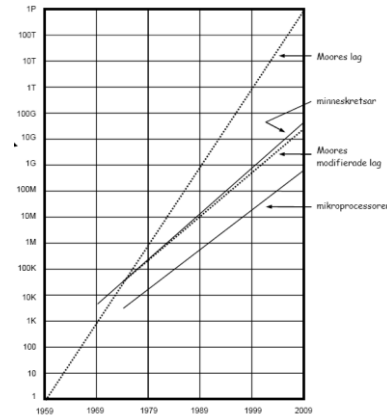
Läs lurtt!
Lär dig mer!

Lite om Minnen

•"RAM"	Random Access Memory
•RWM	Read Write Memory
•SRAM	Statiskt RAM
•DRAM	Dynamiskt
•ROM	Read Only Memory
•PROM	Programmable ROM
•EPROM	Erasable PROM
•EEPROM	Electrically EPROM
•FLASH	

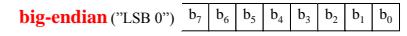
Mikroelektronikens utveckling

Antalet transistorer som ryms på en kiselbricka....

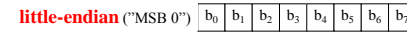

Grundläggande datorteknik OHLV6

Bit ordning "bit endianness"

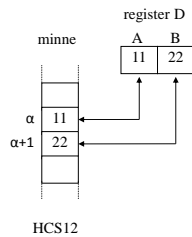

8-bitars ord där b₇ är den MEST signifikanta biten och b₀ den MINST signifikanta biten

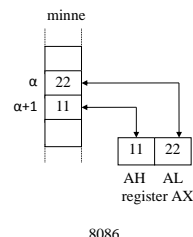

Grundläggande datorteknik OHLV6

HCS12/Intel 8086 byte ordning

(big endian)

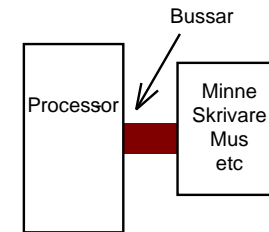
(little endian)

Grundläggande datorteknik OHLV6

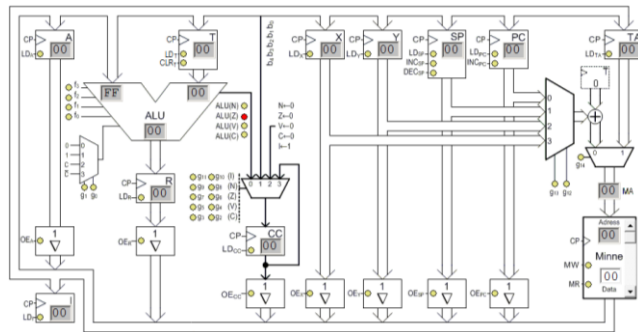
LV6 Fo15

Dagens mål: Du ska kunna....

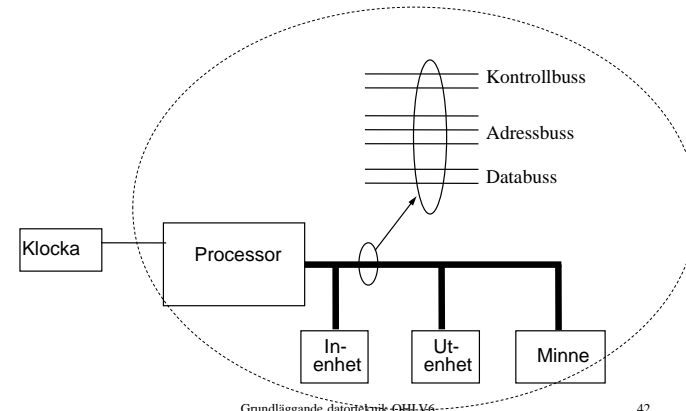
- ▶ Skilja på olika minnestyper
- ▶ **Förklara principer för olika bussprotokoll**
- ▶ Förstå begreppen Timing och VM (Valid Memory Adress)
- ▶ Konstruera adressavkodningslogik ....
  - ▶ 1) Fullständig Adr Avk
  - ▶ 2) Ofullständig Adr Avk
  - ▶ Processorns adressrum

Grundläggande datorteknik OHLV6

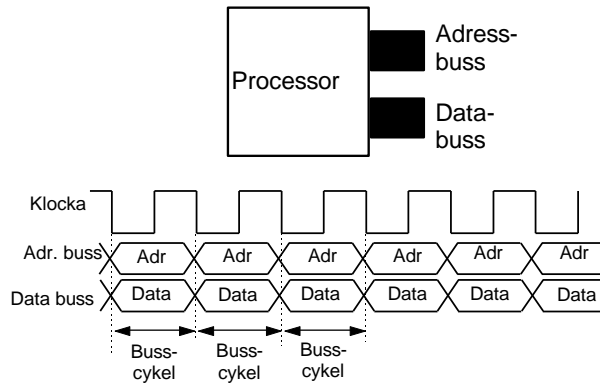

Grundläggande dator teknik OHLV6

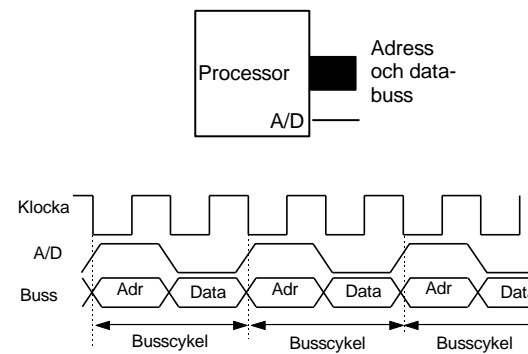
Grundläggande dator teknik OHLV6

Icke Multiplexad Buss

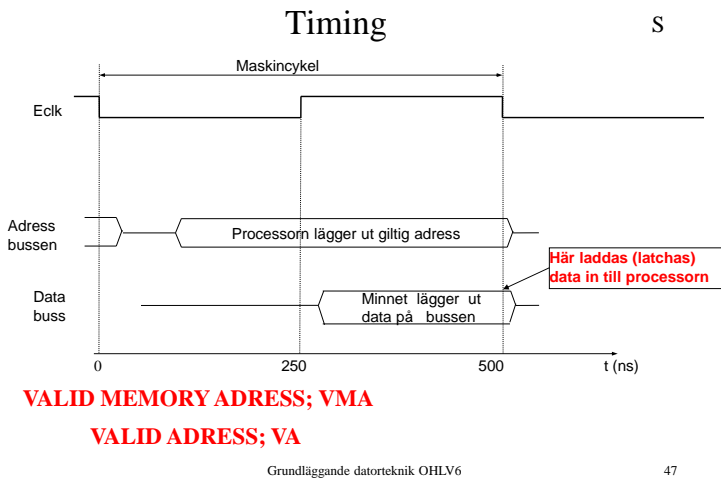
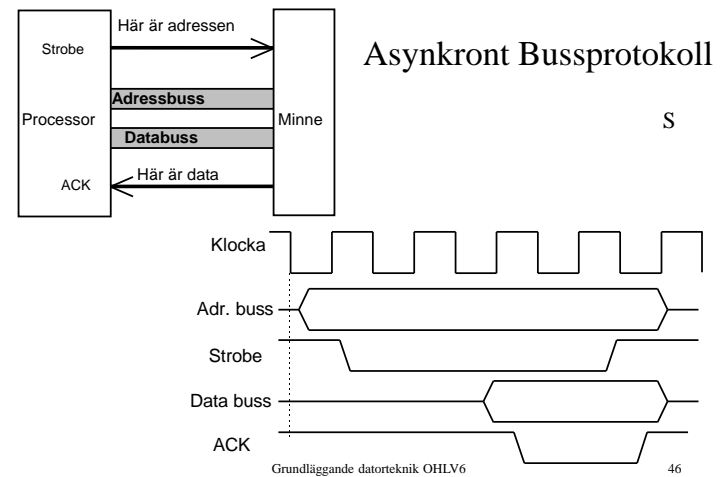
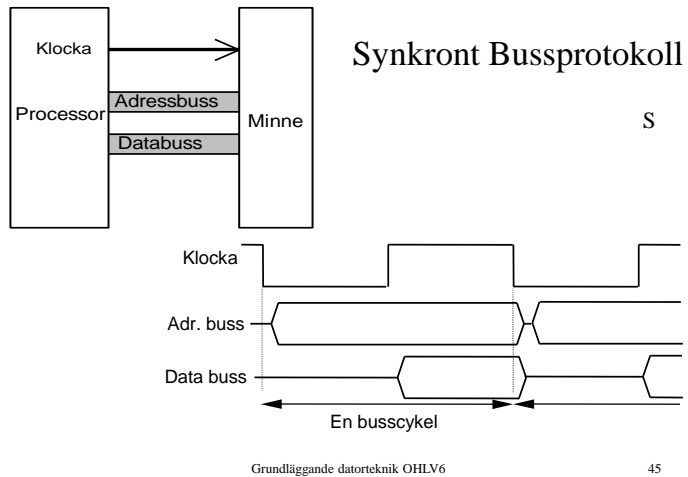

Grundläggande dator teknik OHLV6

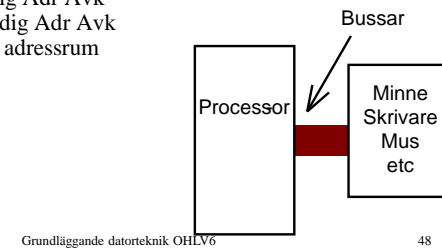
Multiplexad Buss

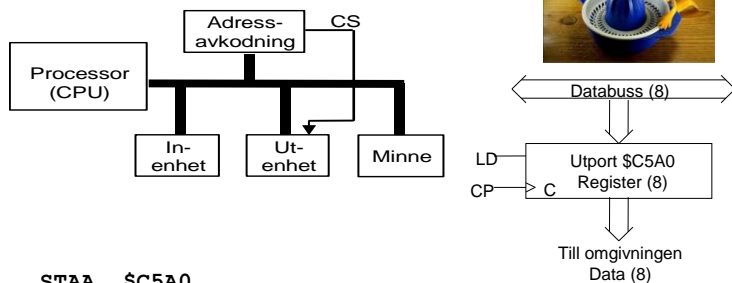
Grundläggande dator teknik OHLV6

- LV6 Fo15**
- Dagens mål: Du ska kunna....**
- ▶ Skilja på olika minnestyper
  - ▶ Förklara principer för olika bussprotokoll
  - ▶ Förstå begreppen Timing och VM (Valid Memory Address)
  - ▶ **Konstruera adressavkodningslogik ....**
    - ▶ 1) Fullständig Adr Avk
    - ▶ 2) Ofullständig Adr Avk
  - ▶ Processorns adressrum

Adressavkodningslogik för en utport (Chip Select logik; CS-logik)

STAA \$C5A0
STAA UTPORTADDRESS

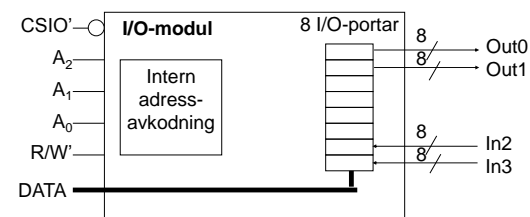
Grundläggande datorteknik OHLV6

49

Ut0 på adress \$C5A0
Ut1 på adress \$C5A1
Ut2 på adress \$C5A2
Ut3 på adress \$C5A3
In0 på adress \$C5A4
In1 på adress \$C5A5
In2 på adress \$C5A6
In3 på adress \$C5A7

Adressavkodning

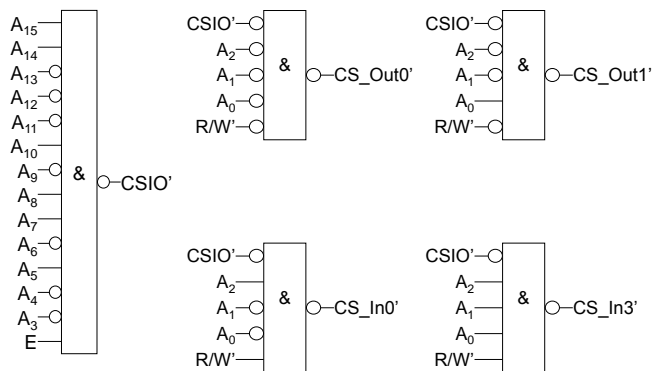
Om vi behöver flera I/O-portar ???

Grundläggande datorteknik OHLV6

50

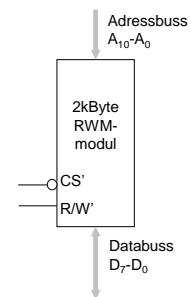
Adressavkodning

Grundläggande datorteknik OHLV6

51

Att ansluta en 2-kbyte RWM- modul med startadress \$4000

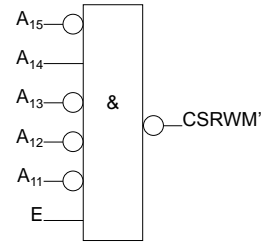
Arbetsgång:

- "Tolka" beskrivningen av minnesmodulen
- Rita tabell
- Ange modulens första adress
- Ange modulens sista adress
- Märk ut konstanta resp varierande adressledningar
- Rita adressavkodningslogiken

Grundläggande datorteknik OHLV6

52

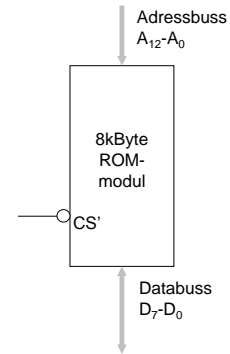
Att ansluta en 2-kbyte RWM-modul

Grundläggande datorteknik OHLV6

53

Att ansluta en 8-kbyte ROM-modul

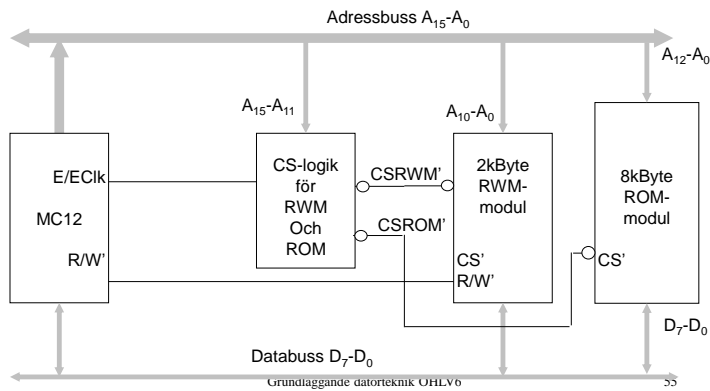

Skall placeras på de högsta adresserna (\$FFFF)

Grundläggande datorteknik OHLV6

54

Att ansluta en 8-kbyte ROM-modul till ett befintligt system

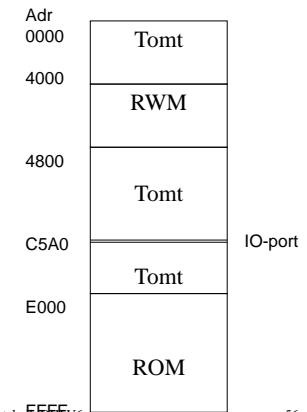

Grundläggande datorteknik OHLV6

55

Processorns adressrum

Beskrivande figur över hur minnesmoduler och IO-portar är placerade i minnet

Grundläggande datorteknik OHLV6

56

Uppgift

Konstruera adressavkodningen för följande:

- 4 kByte RWM från adress 0
- 8 kByte ROM på de högsta adresserna
- En I/O-area på 256 Byte med start på adress \$6000

Du har tillgång till

- 8 kByte ROM-modul
- 4 kByte RWM-modul

Använd fullständig adressavkodning

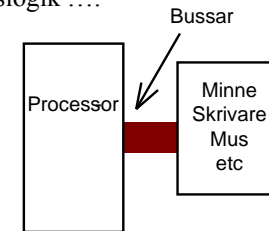
Grundläggande datorteknik OHLV6

57

LV6 Fo15

Dagens mål: Du ska kunna....

- ▶ Skilja på olika minnestyper
- ▶ Förklara principer för olika bussprotokoll
- ▶ Beskriva MC12's bussar (anslutningar)
- ▶ Förstå begreppen Timing och VM (Valid Memory Address)
- ▶ Konstruera adressavkodningslogik ....
  - ▶ 1) Fullständig Adr Avk
  - ▶ **2) Ofullständig Adr Avk**
  - ▶ Processorns adressrum

Grundläggande datorteknik OHLV6

58

Uppgift

Som förra.... men använd ofullständig adressavkodning!

Konstruera adressavkodningen för följande:

- 4 kByte RWM från adress 0
- 8 kByte ROM på de högsta adresserna
- En I/O-area på 256 Byte med start på adress \$6000

Du har tillgång till

- 8 kByte ROM-modul
- 4 kByte RWM-modul

Grundläggande datorteknik OHLV6

59

Uppgift

Konstruera adressavkodningen för följande:

- En I/O-area på 512 Byte med start på adress \$0000
- RWM från I/O-areans slut till adress \$1FFF
- ROM från adress \$2000-\$FFFF

Du har tillgång till

- 64 kByte ROM-modul
- 8 kByte RWM-modul

Grundläggande datorteknik OHLV6

60